

INGIBJÖRG ELSA GUÐMUNSDÓTTIR

FRÆÐSLUMIÐSTÖÐ ATVINNULÍFSINS

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir

Starfsemi FA byggist á þjónustusamningi sem ASÍ og SA gera við menntamálaráðuneytið. Fram undan er endurnýjun þess samnings, sem hefur verið í gildi, ásamt viðaukum frá 2006. Á tímabilinu hefur verkefnum fjölgað verulega og mikil aukning verið í starfsemi bæði FA og samstarfsaðilanna sem eru fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar.

Þau straumhvörf, sem urðu í atvinnulífi Íslendinga á haustmánuðum 2008, hafa sett svip sinn á starfsemi ársins. Samstarfshópur um menntunarræði fyrir atvinnuleitendur var settur á laggirnar í október á síðasta ári af stjórn FA. Hópurinn er samsettur af fulltrúum ASÍ, SA, BSRB, menntamálaráðuneytis, Vinnumálastofnunar, fræðsluaðila, fræðslusjóða, Starfsmenntaráðs og FA. Sjá grein eftir Björgvin Þór Björgvinsson í Gátt.

ÞJÓNUSTUSAMNINGAR VIÐ MENNTAMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Allir þjónustusamningarnir eiga það sammerkt að markhópar starfseminnar eru fólk á vinnumarkaði sem ekki hefur lokið framhaldsskóla, innflytjendur og aðrir sambærilegir hópar. FA er ekki ætlað að sinna markhópum sínum beint heldur í gegnum samstarfsaðila sína sem eru símenntunarmiðstöðvarnar á landsbyggðinni, Mímir-símenntun og fræðslumiðstöðvar iðngreina.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir starfseminni samkvæmt þjónustusamningi við menntamálaráðuneytið.

- Í fyrsta lagi verður gerð grein fyrir þeim verkefnum sem veitt er fé til hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum.
- Í öðru lagi verkefnum sem FA annast.
- Í þriðja lagi verður greint frá nokkrum stórum verkefnum sem eru fjármögguð með öðrum hætti.

1) FRAMLÖG TIL FRÆÐSLU- OG SÍMENNTUNARMIÐSTÖÐVA

Greiðslur til fræðslu- og símenntunarmiðstöðva komu fyrst inn í samninga FA árið 2006 og hafa því verið inntar af hendi á fjórða ár. Framlagið til miðstöðvanna greinist í þrjá hluta og verður gerð grein fyrir þeim hverjum fyrir sig.

1. Framlag til vottaðs náms hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum og Mími-símenntun.
2. Framlag til símenntunarmiðstöðvanna níu og Mímis-

símenntunar vegna náms- og starfsráðgjafar á vinnustöðum.

3. Framlag til námsráðgjafar og raunfærnimats hjá IÐUNNI fræðslusetri og Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins.

1.1. Framlag til vottaðra námsleiða

Árið 2008 voru greiddar til vottaðra námsleiða um 163 milljónir króna, sambærileg upphæð fyrir 2007 er um 117 milljónir króna. Alls sóttu 1.509 nemendur nám í 147.237 nemendastundir árið 2008. Áætlaður fjöldi eininga er 11.414. Einingaverðið á vorönn er því rúmlega 14.000 krónur.

Um helmingur nemendastunda fór fram á landsbyggðinni en þess má geta að hlutfall landsbyggðarinnar hefur aukist hratt síðustu árin, var t.d. aðeins 28% árið 2006. Aukning í vottuðu námi í nemendastundum er 8% milli árána 2007 og 2008. Sambærilegar tölur fyrir árið 2009 liggja ekki fyrir.

Tafla 1. Upplýsingar um vottaðar námsleiðir 2007 og 2008

	Fjöldi nám-skeiða	Fjöldi þátt-takenda	Fjöldi nemenda-stunda	Fjöldi lokinna eininga	Fjármagn í krónum
2007	100	1.375	136.038	9.821	117.698.367
2008	118	1.509	147.237	11.414	163.423.905

Nokkuð er um að vottað nám sé greitt af öðrum en FA og gefur mynd 1 yfirsýn yfir þróun vottaðs náms. Samtímis sýnir hún hina miklu aukningu sem átt hefur sér stað í vottuðum námsleiðum milli ára síðan FA hóf starfsemi sína.

1.2. Framlag til náms- og starfsráðgjafar hjá símenntunarmiðstöðvum

Árið 2009 er fjórða árið sem fjármagni er veitt í náms- og starfsráðgjöf hjá símenntunarmiðstöðvunum og Mími-símenntun. Samkvæmt samningi við menntamálaráðuneytið var ákveðið að verja 47,9 milljónum króna til náms- og starfsráðgjafar fyrir markhópinn á árinu 2008 ásamt 4,3 milljónum króna sem voru eftirstöðvar ársins 2007. Vegna viðaukasamnings við menntamálaráðuneytið bættust 3,9 milljónir króna við ráðgjöfina í ljósi erfiðrar stöðu á vinnumarkaði. Samtals var því 56,1 milljón króna til ráðstöfunar árið 2008. Árið 2009 eru til ráðstöfunar í náms- og starfsráðgjöf um 53 milljónir en auk þess geta fræðsluaðilar sótt um fjármagn í sérstakan sjóð fyrir náms- og starfsráðgjöf. Þegar hefur verið deilt út um 35 milljónum króna í námsráðgjöf.

Á árinu 2008 voru haldnir 375 kynningarfundir í 322 fyrir-tækjum. Fundina sóttu 3.590 einstaklingar og komu 1.032 í viðtal hjá náms- og starfsráðgjafa í framhaldi af kynningarfundum. Sjá mynd 2 á næstu síðu, Kynningar og viðtöl 2008.

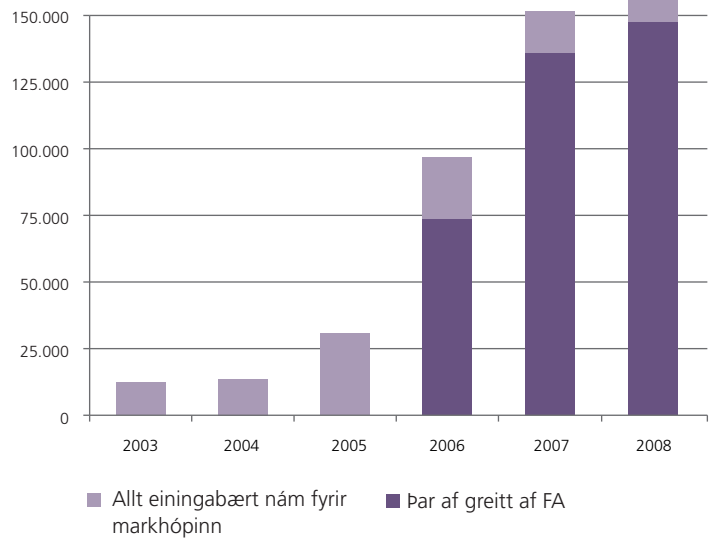
Mjög misjafnt er eftir símenntunarmiðstöðvum hversu hátt hlutfall þeirra sem fara á kynningu skila sér síðan í viðtal hjá ráðgjafa. Lægst var þetta hlutfall 13% en hæst 80% og meðaltalið var 29%.

Árið 2008 var heildarfjöldi einstaklingsviðtala 2.799, þar af var fjöldi endurkoma 819. Meðalverð, sem FA greiddi fyrir hvert einstaklingsviðtal á árinu, var 11.468 krónur. Níu af símenntunarmiðstöðvunum tíu náðu markmiðum sínum í einstaklingsviðtölum í náms- og starfsráðgjöfinni. Sjá mynd 3, Markmið og árangur 2008.

1.3 Framlag til náms- og starfsráðgjafar og raunfærnimats hjá fræðslumiðstöðvum iðngreina

Í upphafi árs 2007 gerðu ASÍ og SA viðaukasamning við menntamálaráðuneytið. Í samningnum er FA falið að skilgreina nýtingu fjár sem ætlað er að gera fræðslumiðstöðvum í löggiltum iðngreinum kleift að bjóða upp á þjónustu náms- og starfsráðgjafa. Einnig að FA þrúi í samstarfi við þessa aðila aðferðir við raunfærnimat sem eru til þess fallnar að nýtast einstaklingum sem hafa hafið iðnnám en ekki lokið sveinsprófi.

Mynd 1. Nemendastundir – allt vottað nám fyrir markhópinn

Á árinu 2008 var veitt upphæð, 31.100.000 kr. í þetta verkefni. Hins vegar kom til viðbótarfjármagn á árinu vegna nýs viðaukasamnings ASÍ og SA við menntamálaráðuneytið. Heildarupphæðin var því 51.165.000 kr. á árinu eða aukning í málaflokkinn um 65%. Fjármagnið skiptist þannig að 32.241.000 kr. fóru í raunfærnimat og 20.924.000 kr. í námsráðgjöf, þar af 8.365.000 kr. í fast framlag vegna ráðgjafarinnar en 12.559.000 kr. vegna viðtala við einstaklinga.

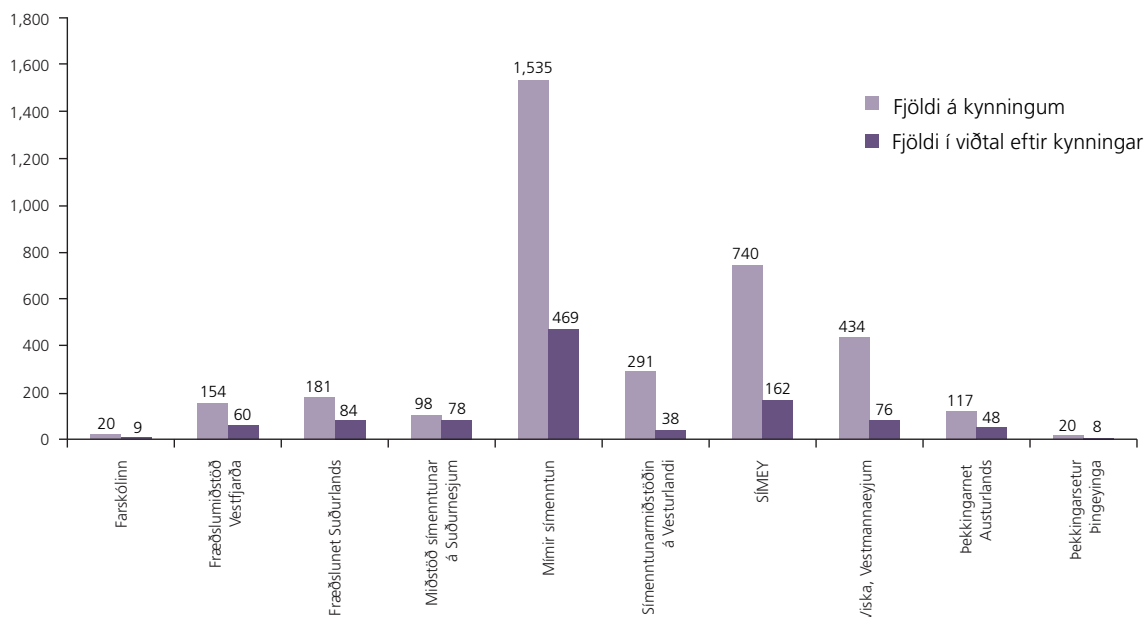
Raunfærnimat

Í iðngreinum hefur raunfærnimat fest sig í sessi og virðist að mestu ríkja sátt um framkvæmd milli skóla og atvinnulífs. Mikil aðsókn í þetta úrræði hefur einkennt árið og einnig fjölgaði þeim löggiltu iðngreinum þar sem boðið er upp á

Tafla 2. Niðurstöður raunfærnimats 2008

Fræðsluaðili	Fjöldi einstakl.	Fjöldi grein- ingar- samtala	Fjöldi ein- inga í mati	Fjöldi stað- inna eininga	Árang- ursvið- mið	Fjármagn	Verð pr. einingu
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	22	123	463	411	411	2.837.000	6.903
ÍÐAN fræðslusetur	159	312	6.818	4.363	4.261	29.404.000	6.739
Alls	181	435	7.281	4.774	4.672	32.241.000	6.753

Mynd 2. Kynningar og viðtöl hjá náms- og starfsráðgjöfum árið 2007

raunfærnimat. Fjöldi staðinna eininga á árinu 2008 var 4.774 en þær voru 2.469 árið 2007 eða 93% aukning. Verð á hverja staðna einingu var 6.753 kr. að meðaltali og er það lægra en gert var ráð fyrir. Stafar sú lækkan af því að hjá IÐUNNI fræðslusetri voru 102 einingar metnar umfram árangursmarkmið.

Alls fór 181 einstaklingur í raunfærnimat í löggiltum iðngreinum á árinu 2008, 159 hjá IÐUNNI fræðslusetri og 22 hjá

Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins. Meðaltal staðinna eininga á mann eru 26,3 en eru eftir greinum frá 9 einingum í hárgreiðslu til rúmlega 45 eininga í vélvirkjun.

Bæði IÐAN fræðslusetur og Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins tóku þátt í raunfærnimati í löggiltum iðngreinum á landsbyggðinni árið 2008. Af þeim 181 einstaklingi sem lauk raunfærnimati 2008 komu 68 einstaklingar af landsbyggðinni eða 38%.

Tafla 3. Niðurstöður raunfærnimats 2008 – skipting eftir starfsgreinum

Iðngrein	Fjöldi einstaklinga	Fjöldi greiningsamræða	Fjöldi eininga í mati	Fjöldi staðinna eininga	Meðaltal staðinna eininga pr. einstakling
Bilgreinar	17	58	675	294	17,3
Framreiðsla	3	6	108	38	12,7
Hárgreiðsla	2	6	18	18	9
Húsasmiði	58	114	2.917	2.215	38,2
Ljósmyndun	3	6	144	44	14,7
Málaraiðn	27	54	1.245	528	19,6
Matartækni	16	32	304	154	9,6
Pípulögn	18	36	620	393	21,8
Rafvirkjun	22	123	463	411	18,7
Vélvirkjun	15	30	787	679	45,3

Ráðgjöf í löggiltum iðngreinum

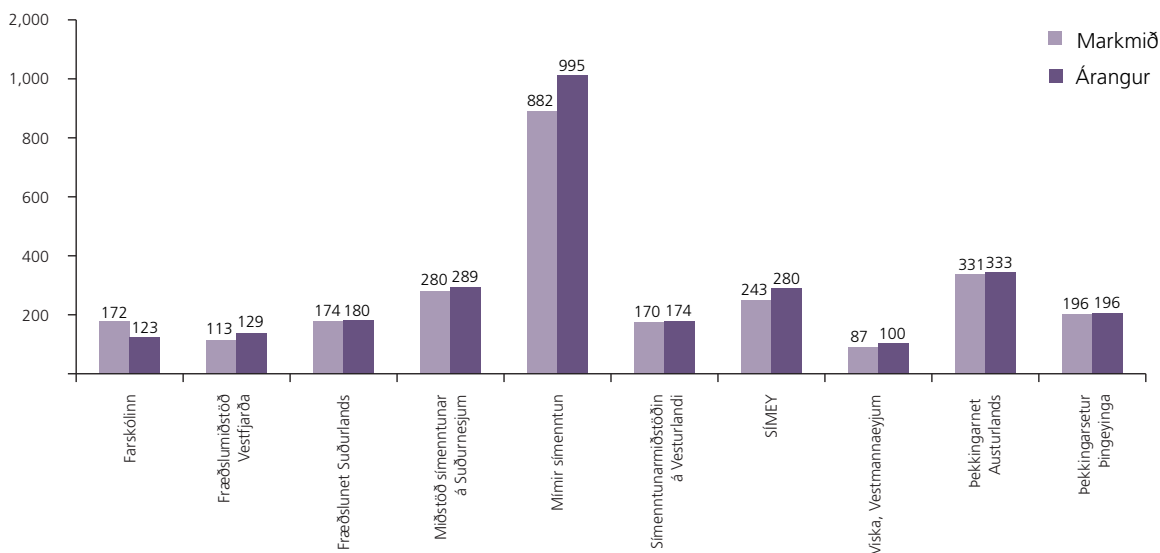
Náms- og starfsráðgjöf hjá fræðslumiðstöðvum löggiltra iðngreina snerist mjög mikið um raunfærnimat. Engu að síður tóku þær einnig á móti einstaklingum í viðtöl og héldu kynningarfundum á vinnustöðum.

Heildarfjöldi viðtala var 730. IÐAN fræðslusetur tók 616 viðtöl en Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins tók 114 viðtöl. Sjá töflu 4.

Til viðbótar við ofangreindan kostnað var greitt fast framlag til fræðslumiðstöðva iðngreina vegna náms- og starfsráðgjafar.

Á vegum IÐUNNAR fræðsluseturs voru haldnar 20 kynningar fyrir hópa. Fimmtán af þessum kynningum fóru fram

Mynd 3. Fjöldi einstaklingsviðtala hjá náms- og starfsráðgjöfum árin 2007 og 2008

á vinnustöðum. Markmiðið með þessum kynningum var þriðjætt: að kynna þjónustu náms- og starfsráðgjafa, að kynna starfsemi IÐUNNAR fræðsluseturs og að kynna raunfærni og verkefni tengd henni.

Alls sóttu 212 einstaklingar þessar kynningar og af þeim komu 83 í viðtal hjá ráðgjöfum.

Ráðgjöf hjá fræðslumiðstöðvum skiptist annars vegar í ráðgjöf sem tengist raunfærnimati og hins vegar í ráðgjöf ótengdri henni.

STARFSEMI FA SAMKVÆMT ÞJÓN-USTUSAMNINGUM

Víðtækt samstarf hefur tekist við flesta þá aðila sem starfa að fræðslumálum á vegum ASÍ og SA. Allir skilgreindir samstarfsaðilar hafa komið til samstarfs á þeim árum sem liðin eru frá stofnun FA, þ.e. allar símenntunarmiðstöðvarnar, Mímir-símenntun, fræðslumiðstöðvar iðngreina, fræðslusjóðirnir Landsmennt, Sveitamennt, Ríkismennt, Starfsafli og Starfsmenntarsjóður verslunar- og skrifstofufólks. Mikil þátttaka hefur einnig verið frá baklandi ASÍ og SA í samstarfsverkefnum, þar einkum að nefna SGS, VR, SAF og SVÞ. Fleiri en skilgreindir samstarfsaðilar hafa leitað eftir samstarfi við FA og hefur ráðið úrslitum um slíkt samstarf

hvort verkefni hafi samlegðaráhrif við þau þróunarverkefni sem FA vinnur að.

Í gildi eru þjónustusamningar við allar símenntunarmiðstöðvarnar, Mími-símenntun og fræðslumiðstöðvar iðngreina. Jafnframt eru í gildi þjónustusamningar við fleiri aðila, svo og ýmsir verkefnasamningar um námsskrágerð, gátlistagerð o.fl. Á árinu jókst fjármagn til ýmissa verkefna og ný bættust við. Á haustmánuðum eru gerðir samningar við fræðsluaðila um aukið fjármagn til raunfærnimats og námsráðgjafa.

Nýjar námsleiðir

Á sl. ári voru gefnar út eftirtaldar námsskrár:

Færni í ferðþjónustu II. Að beiðni Starfsgreinasambands Íslands og Samtaka ferðþjónustunnar greindi FA menntunarþarfir í ferðþjónustu og skrifaði námsskrá sem svaraði

Tafla 4. Fjármagn til fræðslumiðstöðva iðngreina.

Fræðsluaðili	Raunfjöldi viðtala	Árangursmarkmið	Fé til ráðgjafa	Kostnaður við hvert viðtal
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	237	237	2.840.000	11.983
IÐAN fræðslusetur	928	926	9.719.000	10.473
Alls	1.165	1.163	12.559.000	10.780

Stýrihópur um árangur í lestrar- og skriftarnámskeiðum fyrir fullorðna. Frá vinstri: Snævar Ívarsson, Erla Olgeirsdóttir, Aðalheiður Sigurjónsdóttir, Guðmunda Kristinsdóttir, Þóra Ásgeirsdóttir og Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir.

þeim þörfum. Námskráin lýsir 100 kennslustunda námi sem er metið til allt að 9 framhaldsskólæininga.

Námsskrá í almennum bóklegum greinum var unnin sem þróunarverkefni á vegum FA. Námið er einkum ætlað þeim sem eru í starfi og hafa ekki lokið prófi í almennum bóklegum greinum til brautskráningar úr framhaldsskóla. Menntamálaráðuneytið leggur til að námsleið þessi verði í boði bæði innan fullorðinsfræðslu og í framhaldsskólum í tilraunaskyni fyrst um sinn. Námskráin lýsir 300 kennslustunda námi sem er metið til allt að 24 framhaldsskólæininga.

Skrifstofuskólinn er námsskrá sem byggist á námi sem Farskólinn á Norðurlandi vestra hafði séð um. Farskólinn sá um að skrifa námsskrána að höfðu samráði við framhaldsskólakennara í skrifstofustörfum. Námskrá lýsir 240 kennslustunda námi í almennum skrifstofustörfum sem er metið til allt að 18 framhaldsskólæininga.

Sterkari starfsmaður – upplýsingatækni og samskipti er námsskrá sem er hönnuð og skrifuð af FA með hliðsjón af þörfum fólks með stutta skólagöngu sem vill auka færni sína í upplýsingatækni og til að takast á við breytingar. Námskrá

fyrir námsleiðina lýsir 150 kennslustunda námi sem er metið til allt að 12 framhaldsskólæininga.

Starfsnám á samgangna-, umhverfis- og framkvæmdasviði var skrifuð með hliðsjón af greiningu á fræðsluþörf starfsmanna Umhverfis- og framkvæmdasviðs Reykjavíkurborgar sem Mímir-símenntun annaðist samkvæmt samningi við FA. Námskráin lýsir 200 kennslustunda námi sem er metið til allt að 15 framhaldsskólæininga.

Námsskrárnar hafa allar verið metnar til eininga á framhaldsskólastigi. Það opnar möguleika fyrir þá sem ljúka námi samkvæmt þeim að stytta nám sitt í framhaldsskólum landsins kjósi þeir að hefja nám. Ekki hefur enn gefist möguleiki á að kanna hversu margir hafa nýtt sér þann möguleika.

Á árinu var jafnframt unnið að námsleið í ensku að beiðni nokkurra símenntunarmiðstöðva og námsleiðum í matvælaíðnaði undir forystu Fræðslusjóðsins Starfsafls.

Þróun framsetningar námsskráa er í undirbúningi með hliðsjón af viðmiðaramma Evrópusambandsins (EQF) og starfi menntamálaráðuneytisins við íslenskan viðmiðaramma (NQF). Námskráin í ensku er tilraunaverkefni að þessu leyti.

Rannsókn á tveimur námsleiðum

Á árinu hófst undirbúningur að rannsókn á þeim tveimur námsleiðum sem FA hefur gefið út fyrir fólk með lestrar- og skriftarerfiðleika. Bakhópur hefur verið að störfum við að skilgreina spurningar til þátttakenda. Í bakhópnum eru fulltrúar samstarfsaðilanna en verkefnið hlaut styrk frá Starfsmenntaráði. Samstarfsaðilar eru Félag lesblindra, Mímir-símenntun og Kvasir. Óskað var tilboða í framkvæmd rannsóknarinnar og var tekið tilboði frá Kná með Þóru Ásgeirsdóttur sem ábyrgðarmann. Hún gerir grein fyrir niðurstöðum í grein í þessari Gátt.

Gæði náms

FA lauk vinnu í evrópska samstarfsverkefninu RECALL á árinu. FA tók við þessu verkefni þegar starfsemi Menntar var lögð niður. Verkefnið er umfangsmikið með þátttakendur frá níu löndum. Lokaafurðir verkefnisins liggja fyrir en þær leggja grunn að kerfi til vottunar fræðsluaðila. Verkefnið hefur verið kynnt hagsmunaaðilum og gæti nýst sem vottunarkerfi í tengslum við lög um framhaldsfræðslu.

EQM er afurð RECALL en EQM er gegnsætt matsferli fyrir fræðsluaðila til að meta starfshætti sína út frá viðurkenndum gæðaviðmiðum. EQM er hannað til að mæta kröfum um gagnsemi náms og sameiginleg gæðaviðmið fyrir fræðsluaðila utan hins formlega skólakerfis. EQM byggist á árlegu sjálfsmati sem er yfirfarið af viðurkenndum matsaðila. Matsaðili er einnig til ráðgjafar um gæðamál meðan á matsferlinu stendur. Fræðsluaðilar, sem uppfylla gæðaviðmið sem sett eru fram í EQM-matseyðublöðunum, fá að auglýsa fræðslustarfsemi sína með sérstöku gæðamerki. FA sá um gerð vefsíðu verkefnisins og sér um hana til ársins 2011.

Námsnetið

Í september 2008 hóf FA að greiða mánaðarlega leigu fyrir afnot og viðhald Námsnets Stúdía auk hýsingar kerfisins og vistunar gagna. Námsnetið felur í sér umsóknarkerfi, samskiptakerfi leiðbeinenda og námsmanna, nemendabókhald, skipulag og bókhald fyrir námskeiðahald og fjármálabókhald. Einnig bókhald fyrir náms- og starfsráðgjöf, skýrslumið fyrir skýrslur til FA auk námsferilsskráningar. Enn er unnið að því

að laga og þróa einstaka þætti Námsnetsins að starfsemi símenntunarmiðstöðva og FA.

Námsferilsskrár

Markmið með uppbyggingu námsferilsskráa er að finna auðvelda leið til að halda utan um námsferil einstaklinga í formlegu og óformlegu námi, jafnframt því að halda utan um raunfærnimat einstaklinga, jafngildingum mats miðað við formlegt nám, staðfesta færni á vinnumarkaði og hugsanlega einnig aðra færni sem hvorki hefur verið metin né staðfest.

Frágangi námsferilsskráningar í Námsnetinu er ekki lokið, meðal annars vegna þess að Skinna, nýr gagnagrunnur menntamálaráðuneytisins, er fyrst núna tilbúinn fyrir samskipti við námsferilsskrá Námsnetsins.

Náms- og starfsráðgjafar geta notað nemendabókhaldið til að halda utan um starf sitt með ráðþegum.

Próun mats á raunfærni

Þrátt fyrir stutta sögu virðist ríkja að mestu sátt um framkvæmd og aðferðafræði sem notuð er við raunfærnimat. Samstarf og samræður hafa verið lykillinn að þessum árangri auk þess sem fjármagni hefur verið stýrt með þeim hætti að það gerir kröfu um samstarf milli formlega skólakerfisins og símenntunarmiðstöðva.

Það er eðlilegt að tortryggni sé til staðar þegar nýjar leiðir eru farnar. Mikilvægi þess að allir hagsmunaaðilar hafi möguleika að koma skoðunum sínum að og þær fái vandaða umfjöllum hefur orðið ljósari. Sífelld meiri þekking byggist upp og betur kemur í ljós hversu samstarf og góð verkefnastýring eru mikilvægir þættir í ferlinu. Einnig hefur það sýnt sig að eftirfylgni við einstaklinga, sem hafa lokið raunfærnimati, eykur verulega líkur á námi að loknu mati. Gleðileg dæmi um það eru að skólar hafa í auknum mæli búið til eða aðlagð námsúrreði fyrir hópa sem lokið hafa raunfærnimati.

Við vinnu vegna raunfærni hefur FA haft að leiðarljósi:

- Að skapa sátt um framkvæmd milli hagsmunaaðila.
- Að tryggja faglega framkvæmd en halda kostnaði í lágmarki.
- Að þekking, sem metin er með raunfærnimati, hafi sama vægi og þekking sem aflað er innan skólakerfisins.

Á árinu 2008 voru samþykkt ný lög um framhaldsskóla og þar er kveðið á um raunfærni og rétt til þess. Í 31. grein laganna er kveðið á um rétt nemenda sem innritast í framhaldsskóla til að raunfærni sé metin til náms og námseininga enda falli metin raunfærni að námskrá og námsbrautarlýsingum viðkomandi skóla. Viðurkennda raunfærni, sem fellur utan brautarkjarna, ber að meta sem valgreinar.

Auk þess var lagt fram frumvarp um framhaldsfræðslu (fullorðinsfræðslu) og í því frumvarpi er fjallað um raunfærni og ráðgjöf. Þessi lög náðu ekki fram að ganga en þar var ekki um að ræða andstöðu gagnvart innihaldi.

Verkefnum, sem snúa að raunfærni, má skipta í tvennt. Annars vegar þau verkefni sem snúa að löggiltum iðngreinum og hins vegar aðrar greinar. Verkefni, sem snúa að raunfærni í iðngreinum, hafa verið í miklum meirihluta og þá er verið að meta færni beint á móti námskrám úr skólakerfinu.

Raunfærni í löggiltum iðngreinum

Samningar um framkvæmd raunfærni í iðngreinum eru milli FA annars vegar og Fræðsluskristofu rafiðnaðarins og IÐUNNAR fræðsluseturs hins vegar. Þær sjá um verkefnastjórnun en verkefni eru unnin í samstarfi við framhaldsskóla og símenntunarmiðstöðvar eftir því sem við á.

Áætlaður meðalkostnaður við hverja raunfærniáætun framhaldsskóláeiningu 2008/2009 er 8.392 kr. Innifalið í þessum tölum er kynning, vinna með þátttakendum í hópum, ráðgjöf, raunfærni og ráðgjöf að loknu mati.

Vísbendingar hafa komið fram um að mikill fjöldi þeirra sem ljúka raunfærni í iðngreinum snúi aftur í skóla. Sjá grein eftir Hildi Elínu Vigní í Gátt.

Önnur raunfærniáætunarkerfni

Vinna er að hefjast við að breiða út aðferðafræði í raunfærni til fleiri greina og fleiri samstarfsaðila. Mímir-símenntun ásamt Þekkingarsetri Þingeyinga, Borgarholtsskóla og Framhaldsskólanum á Húsavík er að undirbúa raunfærni á móti leikskólalíðabru en fjárveiting til verkefnisins eru úr sjóði til raunfærniáætun og námsráðgjafar. Fleiri verkefni eru í undirbúningi.

Þjálfun matsaðila

FA útbjó leiðbeiningarhandbók fyrir þá sem vinna að raunfærni. Leiðbeiningarhandbókin hefur verið notuð sem námsefni á þjálfunarnámskeiðum fyrir matsaðila. Námskeiðin eru 15 kennslustundir að lengd.

Markmið námskeiðsins eru að þátttakendur:

- Geri sér grein fyrir þeim aðferðum og viðmiðum sem gilda um faglegt raunfærniáætun samkvæmt gildandi kerfi.
- Séu tilbúnir að vinna að mótun jákvæðra viðhorfa til raunfærniáætun á starfsvettvangi sínum og almennt í þjóðfélaginu.
- Meti raunfærni á faglegan hátt og leysi úr álitamálum og noti viðmiðaramma FA um gæði, tímalengd og niðurstöður.

Miklar umræður hafa skapast um raunfærniáætun á námskeiðunum og þau reyndust góður vettvangur fyrir skoðanaskipti fulltrúa hagsmunaaðila. Alls sótti 61 einstaklingur fjögur námskeið á síðasta ári eða samtals 888 nemendastundir.

Tilraunaverkefni: Félag tæknifólks í rafiðnaði

FA tók að sér verkefnisstjórn í verkefni á vegum Félags tæknifólks í rafiðnaði. Markmiðið er að útbúa viðmið til að meta þekkingu tæknimanna sem vinna við hljóðvinnslu, lýsingu og myndvinnslu. Verkefnið er krefjandi og hópurinn, sem um ræðir, hefur þekkingu á fjölbreyttu sviði. Verkefnið var þrengt strax í upphafi og fyrsti áfangi þess snýr að hljóðvinnslu.

Stofnaður var faghópur sem vinnur að þarfagreiningu fyrir mismunandi þætti hljóðvinnslu. Þar er mjög horft til evrópskra viðmiðarammans (EQF) og einnig horft til þeirrar vinnu sem lögð hefur verið í íslenskan viðmiðaramma. (NQF). Sjá grein eftir Björgu Pétursdóttur í Gátt.

Þegar niðurstaða liggur fyrir um hvernig greina á færni við hljóðvinnslu er gert ráð fyrir að útfæra hana fyrir lýsingu og myndvinnslu. Gert er ráð fyrir að stýrihópur fyrir þessu verkefni verði að mestu skipaður sömu aðilum úr atvinnulífinu. Þetta verkefni mun verða hluti af evrópsku verkefni

REVOW sem er framhald verkefnisins VOW sem unnið var af FA á árunum 2006–2008.

Erlend samstarfsverkefni:

OBSERVAL Leonardo-verkefni 2008–2010

OBSERVAL verður gagnabanki um framvindu raunfærnimats í Evrópu. Verkefnið hlaut styrk Leonardo da Vinci-starfsmenntaáætlunar Evrópusambandsins. Flest ríki þess eiga fulltrúa í verkefninu en auk þeirra eru Noregur og Ísland aðilar. Sviss á áheyrnarfulltrúa.

Í hverju landi fyrir sig verður safnað saman upplýsingum um hvernig til hefur tekist með raunfærnimat og hverju matið hefur skilað. Meðal þess efnis, sem safna á saman, eru lög, reglugerðir, eyðublöð, kynningar, blaðagreinar, tölfræði og reynslusögur þeirra sem gengið hafa í gegnum matsferlið.

OBSERVAL er stýrt af EUCEN – European University Continuing Education Network. EUCEN er að grunni til belgísk stofnun sem hefur það að markmiði að efla símenntun innan háskólasamfélagsins og auka áhrif háskólasamfélagsins í þróun símenntunar í Evrópu. Félagar í EUCEN eru 212 talsins frá 42 löndum og aðalstöðvarnar eru í Barcelona. OBSERVAL-verkefninu lýkur í desember 2010.

Viðurkenning á gildi starfa (REVOW)

Leonardo-verkefni frá 2009–2011

FA fékk styrk frá Leonardo-menntaáætluninni til að stýra verkefni um raunfærnimat í atvinnulífinu ásamt samstarfsaðilum frá Danmörku, Írlandi og Grikklandi. Samningur hefur verið undirritaður og var fyrsti fundur í október 2009. Verkefnið er yfirfærsluverkefni á verkefninu Gildi starfa (VOW) sem lauk árið 2008. Í þessu nýja verkefni verður aðferðafræðinni dreift til fleiri landa, auk þess sem aðferðafræðin verður þróuð einkum með hliðsjón af evrópskum viðmiðaramma (EQF).

Hópur sérfræðinga um raunfærni á vegum NVL

FA hefur tekið þátt í norrænu sérfræðinganeti um raunfærnimat á vegum NVL.

Hlutverk netsins er að:

- Móta stefnu og áherslur varðandi raunfærnimat á Norðurlöndum

Starfsmenn FA með REVOW samninginn. Frá vinstri: Haukur Hardarson, Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir og Guðrún Reykdal.

- Ræða viðfangsefni
- Miðla og safna reynslu

Helstu verkefni lutu að því að safna saman upplýsingum um raunfærnimat og miðla upplýsingum um framkvæmd. Á árinu var lögð áhersla á að safna upplýsingum um verkfæri sem hægt er að nálgast með rafrænum hætti. Einnig er búið að leggja drög að hringborðsumræðum um raunfærnimat en raunfærnimat er eitt af áhersluverkefnum á vegum norrænu ráðherranefndarinnar árið 2009.

Íslenskur ráðgjafahópur starfar í tengslum við sérfræðinganetið og kom hann saman á árinu til að fjalla um þróunina hérlendis.

Þróun náms- og starfsráðgjafar

Náms- og starfsráðgjöf fyrir fólk í atvinnulífinu er nú starfrækt hjá öllum símenntunarmiðstöðvunum og Mími-símenntun fjórða árið í röð og hjá IÐUNNI fræðslusetri og Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins þriðja árið í röð með samningum við FA. Hlutverk FA er að halda utan um samstarfsnet þessara ráðgjafa og veita þeim handleiðslu og ráðgjöf eftir megni ásamt því að þróa ráðgjöfina í samstarfi við þá.

Samráðsvettvangur – fræðslufundur

Haldnir voru fimm fræðslu- og samráðsfundir með náms- og starfsráðgjöfum í samstarfsneti FA.

Fyrsti fræðslufundurinn var haldinn 12. september. Á

Náms- og starfsráðgjafar virkjaðir í þágu atvinnuleitenda, undirskrift samnings. Frá vinstri: Inga Dóra Halldórsdóttir, formaður KVASIS, samtaka fræðslu- og símenntunarmiðstöðva, Gissur Pétursson, forstjóri Vinnuálastofnunar og Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri FA.

Þeim fundi var áhersla lögð á þróun gæðaviðmiða og skilgreiningu á hópráðgjöf. Einnig kynnti ein símenntunarmiðstöð framkvæmd ráðgjafar.

Haldinn var sérstakur fundur fyrir náms- og starfsráðgjafa úr samstarfsneti FA daginn fyrir ársfund. Þar kynnti dr. David Blustein kenningar sínar og ræddi við náms- og starfsráðgjafa um starfsvettvang þeirra og hvað mikilvægast er í starfi með þeim sem hafa minnsta formlega menntun.

Þriðji fræðslufundur var haldinn 7. janúar. Á þeim fundi var lögð mikil áhersla á sjálfsefningu í starfi auk þess sem tvær símenntunarmiðstöðvar kynntu starfsemi sína. Einnig var kynntur endurhæfingarsjóðurinn VIRK.

Fjórdi fundur var haldinn 17. apríl og var sá fundur sameiginlegur með ráðgjöfum Vinnuálastofnunar og til umræðu og kynningar voru málefni sem snúa að atvinnuleitendum og þjónustu við þá. Rætt var um hugsanlegt samstarf ráðgjafa Vinnuálastofnunar og símenntunarmiðstöðvanna til að mæta þeirri miklu þörf sem skapast hefur fyrir ráðgjöf við atvinnulaust fólk.

Fimmti fundurinn var haldinn 5. júní og var lögð áhersla á hópráðgjöf og sjálfsefningu, auk þess sem ein miðstöð kynnti starfsemi sína. Jafnframt var kynnt hlutverk náms- og starfsráðgjafa í raunfærnimatsferlinu. Fjallað var um hlutverk námsráðgjafarinnar í þarfagreiningu fyrir markhóp FA.

Í heild voru haldnir fimm fræðslufundir. Fjöldi þátttakenda var 76. Nemendastundir í heild voru 444.

Fleiri náms- og starfsráðgjafar virkjaðir í þágu atvinnuleitenda

Á haustmánuðum 2009 átti Fræðslumiðstöð atvinnulífsins þátt í að virkja fleiri náms- og starfsráðgjafa í þágu atvinnuleitenda. Tveir samningar voru gerðir, annars vegar á milli FA, Vinnuálastofnunar og Kvasis, samtaka fræðslu- og símenntunarmiðstöðva og hins vegar milli FA, Vinnuálastofnunar og IÐUNNAR fræðsluseturs. Með samningum þessum munu náms- og starfsráðgjafar á vegum Kvasis og IÐUNNAR fræðsluseturs fara markvisst í að hvetja atvinnuleitendur sem tryggðir eru innan atvinnuleysistryggingakerfisins til virkni í samstarfi við Vinnuálastofnun.

Verkfæri á vefnum

Á heimasíðu FA er lokað svæði fyrir náms- og starfsráðgjafa þar sem sett eru inn gögn sem nýtast þeim í starfi. Reglulega er bætt við gögnum.

Vegna fjármálakreppunnar, sem brast á í lok ársins með miklu atvinnuleysi, var búin til upplýsingaveita á vefsíðu FA. Fljótlega kom í ljós að þessi vefsíða gagnast ekki hvað síst náms- og starfsráðgjöfum þar sem strax varð vart við aukna ásókn þeirra sem misst hafa vinnu í náms- og starfsráðgjöf. Haft hefur verið samráð við náms- og starfsráðgjafa vegna innihalds síðunnar.

Þróun aðferða í fullorðinsfræðslu og starfsmenntun

Á þessu ári var lögð áhersla á kennslufræðinámskeið vegna íslenskukennslu fyrir útlendinga en einnig haldið áfram að viðað hugmyndum og aðferðum sem aukið geta gæði í fullorðinsfræðslu og miðla þeim til samstarfsaðila og annarra á námskeiðum, fundum, ráðstefnum og með ráðgjöf.

Námskeið

Liður í því að auka gæði fullorðinsfræðslu og starfsmenntunar er tilboð FA til samstarfsaðila sinna um námskeið í kennslufræði fullorðinna. Unnið var að því að þróa og endurskoða grunnkennslufræðinámskeiðið Stiklur sem ætlað er leiðbeinendum í fullorðinsfræðslu með áherslu á markhóp FA. Náms-

skeiðið skiptist nú í sex efniseiningar (módúla) sem samantlagt eru 42 kest. Hægt er að taka hverja einingu fyrir sig eða tefla þeim saman eftir þörfum og hentugleikum hverju sinni. Unnið er að undirbúningi fleiri efniseininga. Haldin voru 9 námskeið á árinu fyrir 123 þátttakendur. Heildarnemendastundafjöldi var 1.403.

Hópur sérfræðinga um kennslufræði fullorðinna á vegum NVL

FA hefur tekið þátt í norrænu sérfræðinganeti um kennslufræði fullorðinna á vegum NVL. Hlutverk netsins er að:

- Kanna og kortleggja þörf fyrir símenntun leiðbeinenda, ráðgjafa, skipuleggjenda, og annarra sem fást við nám fullorðinna.
- Skipuleggja, halda og meta nýskapandi tilraunanámskeið fyrir þverfaglegan norrænan markhóp í samstarfi við stofnanir á Norðurlöndunum
- Koma á laggirnar norrænu námstilboði með símenntun fyrir þá sem koma að námi fullorðinna

Á árinu hafa verið haldin þrjú tilraunanámskeið: „The teacher as a coach“, haldið í Team Academy, Jvaskylä, Finnlandi, „The educator on the scene“, haldið í Tietgen Competence Centre, Óðinsvéum og Performers House, í Silkeborg, í Danmörku og „Needs Assessment – the educator as a course designer“, sem haldið var af Háskóla Íslands í Reykjavík.

Samningur um verkefni í íslensku fyrir erlenda starfsmenn

Samningur var gerður við menntamálaráðuneytið um ýmis verkefni á sviði íslenskukennslu fyrir erlenda starfsmenn sumarið 2008. Vinna við verkefnið hófst strax sl. haust. Helstu afurðir þessa samnings eru:

1. Samstarf við Ísbrú og Háskóla Íslands um innihald og skipulag námskeiða fyrir kennara í íslensku. Haldin hafa verið fjögur námskeið af fimm sem samningurinn kveður á um. 51 kennari hefur tekið þátt í þeim, heildarnemendastundafjöldi er 1.086. Síðasta námskeiðið af fimm

á að fjalla um framhaldsnámsskrá sem ekki er komin út.

2. Unnið hefur verið í samstarfi við menntamálaráðuneytið að hönnun vefsíðu er veiti upplýsingar um íslenskukennslu.
3. Í gangi er vinna við námsefnisgerð með fyrstu námsskrá í íslensku fyrir útlendinga. Höfundar munu skila af sér efni síðar í haust og í byrjun næsta árs.
4. Gerð hefur verið tillaga að námsskrá fyrir framhaldsnám í íslensku sem ætluð er aðfluttum einstaklingum af erlendum uppruna sem lokið hafa fyrri námsskrá.
5. Fengnir voru þrjár sérfræðingar í kennslu og námsskrárgerð til að vinna að verkinu ásamt verkefnisstjóra og einnig var leitað til annarra sérfræðinga um yfirlestur og athugasemdir.
6. Þau sem störfuðu að námsskrárskrifum voru: Inga Karlsdóttir, kennslufræðingur og íslenskukennari, Samúel Lefever, lektor við HÍ og sérfræðingur í evrópsku tungumálamöppunni, Þorbjörg Halldórsdóttir, íslenskufræðingur og kennari í íslensku hjá Mími-símenntun, Sigrún Jóhannesdóttir, kennslufræðingur og verkefnisstjóri hjá FA. Tillöggunni var skilað inn til ráðuneytisins í lok apríl.

Söfnun og miðlun upplýsinga

Ársrit FA er gefið út einu sinni á ári í tengslum við ársfund félagsins. Gátt er liður í kynningu á málefnum þeim sem Fræðslumiðstöð atvinnulífsins hefur verið falið að vinna að. Ritið var sent mjög víða, m.a. til framhaldsskóla, símenntunarmiðstöðva og bókasafna. Það er notað til kennslu í fjórum háskólum: HÍ, HA, LHÍ og KHÍ. Ársritið er einnig á vef Fræðslumiðstöðvarinnar, www.frae.is.

Ársfundur FA var haldinn 20. nóvember á Grand Hótel. Fundinn sátu um 80 manns. Guðrún Eyjólfsdóttir, formaður FA, setti fundinn. Dr. David Blustein, ráðgjafasálfræðingur frá Boston, hélt erindi um náms- og starfsráðgjöf á breyttum tímum með hliðsjón af hnattvæðingu, atvinnu og nýrri stöðu í hagkerfum. Ingigerd Green, ráðgjafi frá Gautaborg, hélt erindi um nýja leiðtogahugsun til samkeppnishæfni, sjálfbærni og velferðar. Egill Þórarinsson og Svanur P. Brandsson sögðu frá reynslu sinni en þeir tóku báðir þátt í raunfærni-matsverkefninu „Bættu um betur“ í húsasmíði hjá IÐUNNI

fræðslusetri sem lauk í júní 2007. Veitt var viðurkenningin fyrirmynd í námi fullorðinna og hlutu hana þeir Halldór Eyþórsson og Ómar Örn Jónsson. Halldór Eyþórsson er kjötiðnaðarmaður og lauk námsleiðinni „Aftur í nám“ hjá Mími-símenntun haustið 2007. Árið 2008 lauk hann einnig „Grunnmenntaskólanum“ hjá Mími-símenntun og hóf sama ár nám í kennsluréttindanám á menntavísindasviði Háskóla Íslands.

Ómar Örn Jónsson lauk námsleiðinni „Aftur í nám“ hjá Þekkingarsetri Þingeyinga á Húsavík haustið 2007. Að því loknu fór hann í raunfærnimat í húsasmíði hjá Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar (Símei) í samstarfi við Verkmenntaskólann á Akureyri og IÐUNA fræðslusetur. Áður en Ómar hóf námið hjá Þekkingarsetri Þingeyinga hafði hann unnið við húsasmíðar og ekki stundað formlegt nám síðan hann var unglingur fyrir utan fjarnám í húsasmíðum sem hentaði honum ekki. Fundarstjóri ársfundarins var Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ.

Kynningarefni

Vefsvæði FA, www.frae.is, tók breytingu á árinu 2009 þegar nýr vefur fór í loftið í byrjun árs. Á vefsvæðinu má finna allt það efni sem gefið hefur verið út af FA. Þar eru bæði námskrár, ársritið Gátt, bæklingar o.fl.

Í byrjun mars 2009 var vefurinn www.menntatorg.is opnaður en ábyrgð og umsjón með verkefninu er í höndum FA. Hugmyndin að vefsvæðinu kom frá Samstarfshópi um menntunarræði sem stjórn FA kom á laggirnar haustið 2008 en vefurinn er hugsaður fyrir þá sem eru 20 ára og eldri, hafa ekki lokið framhaldsskóla, eru atvinnulausir og eru að leita sér að stuttu námi eða námskeiði. Þá má nefna að FA sá einnig um vinnu við að gefa út kynningarbækling um vefsvæðið www.menntatorg.is en þar er að finna stutta lýsingu á því sem er að finna á vefsíðunni.

2) ÖNNUR VERKEFNI FA

NVL, Norrænt tengslanet um nám fullorðinna
 NVL (Norrænt tengslanet um nám fullorðinna) er starfrækt á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar. FA tók að sér að ráða ritara framkvæmdastjóra NVL fyrri helming ársins 2009.

Umsjón með tengslanetinu var flutt frá Svíþjóð til Noregs um mitt ár 2009. Störf tengiliða þjóðanna voru auglýst, FA sendi umsókn með tillögu um Sigrún Kristínu Magnúsdóttur sem tengilið fyrir Íslands hönd. Í kjölfarið var gerður nýr samningur um verkefnið frá 1. júlí 2009 til ársloka 2012.

Ísland hefur haft forgöngu um nokkur verkefni NVL, þ. á m. vinnu norræns þankabanka, færni til framtíðar. Í nóvember 2008 hélt NVL á Íslandi, í samstarfi við Símei, ráðstefnu á Akureyri sem bar yfirskriftina: „Hvernig sköpum við atvinnulíf framtíðarinnar?“ við góðar undirtektir. Annað verkefni í umsjón Íslands er Distans-hópurinn um fjarkennslu. Þá hafa tveir íslenskir bakhópar starfað á árinu, annar um gæði í fullorðinsfræðslu og hinn um raunfærnimat.

Distans-hópurinn hefur haldið röð námsstefna um tæknistutt nám á árinu. Námsstefnurnar hafa verið bæði staðbundnar en einnig með þátttöku á vefnum. Sú fyrsta var haldin í september í Finnlandi, önnur á Íslandi í desember, þriðja í febrúar í Noregi. Þá stóð hópurinn að tveggja daga ráðstefnu í Kaupmannahöfn í maí, „ON THE GO“. Umfjöllunarefnið var nám stutt fartækni, fartölvum, farsímum og öðrum handbúnaði.

Fjöldi þátttakenda í málstofum og ráðstefnum á vegum NVL á Íslandi og samstarfsaðila var á árinu hátt á sjöunda hundrað hvaðanæva af Norðurlöndunum. Samsetning þátttakenda er ólík frá einum viðburði til annars. Flestir eru frá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum og stéttarfélagum, síðan fylgja fulltrúar frá fræðsluáðilum atvinnulífsins og formlegri fullorðinsfræðslu á Íslandi.

Fagråd verslunar og þjónustu

Í samningi milli FA og Starfsmenntasjóðs verslunar- og skrifstofufólks og Fagráðs verslunar- og þjónustugreina (FVP) er FA falið að framkvæma tiltekin viðfangsefni á sviði fræðslumála. Að FVP standa Landssamband íslenskra verslunarmanna (LIV), VR og Samtök atvinnulífsins (SA).

Fjórða starfsári Fagráðsins er nú að ljúka. Unnið hefur verið að framgangi flestra verkefna á sama hátt og áður en Fagráðið hefur fengið til sín nokkur ný verkefni.

Í byrjun árs 2007 var gerður samningur milli FVP og Starfsgreinaráðs skrifstofu- og verslunargreina (SSV) um að FVP taki að sér að sinna reglulegri starfsemi SSV. Hafa

þau verkefni að mestu lotið að nýrri aðalnámsskrá framhaldsskóla. Í lok ágúst staðfesti menntamálaráðuneytið nýja tveggja ára námsskrá, „Starfsnám þjónustu í skrifstofu- og verslunargreinum“, sem skiptist annars vegar í grunnnám og síðan velja nemendur sér ýmist skrifstofubraut eða verslunarbraut.

Eins og heiti námsins gefur til kynna er um starfsnám að ræða og hefur FVP í samstarfi við Mími-símenntun unnið ferilmöppur fyrir nemendur til nota í starfsnáminu. Þá útbjó FVP námskeiðspakka fyrir verðandi leiðbeinendur í starfsnámi. Auk þess hefur verið unnið að kynningu á náminu meðal fyrirtækja. FVP hefur verið í góðu sambandi við framkvæmdaðila námsins og aðstoðað nemendur við að finna sér fyrirtæki til að stunda starfsnámið hjá, auk þess að vera einstaka fyrirtæki innan handar við framkvæmd þess.

ReTAIL (Retail Management for Adults in Lifelong Learning) er verkefni á vegum menntaáætlunar Evrópusambandsins. Verslunarskóli Íslands leiðir verkefnið en FVP er þátttakandi fyrir milligöngu FA. Auk Íslendinga taka Finnar og Skotar þátt í verkefninu. Markmið verkefnisins er gerð rafræns námsefnis til kennslu í verslunarstjórnun. Er hér um yfirfærsluverkefni að ræða sem byggist á að nýta fyrirliggjandi hugmynda- og aðferðafræði til gerðar námsefnis sem nýtist öllum þáttökulöndunum.

FVP hefur í samstarfi við Rannsóknarsetur verslunarinnar og Capacent unnið að rannsókn á menntaþörf meðal lægstu stjórnenda í þjónustufyrirtækjum. Rannsóknin er unnin með styrk frá Starfsmenntaráði og stýrt af Rannsóknarsetri verslunarinnar. Sjá grein Björns Garðarssonar í Gátt.

Verslunarfagnám var kennt af Mími-símenntun veturinn 2008–2009 og útskrifuðust átta nemendur vorið 2009. Þar var í fyrsta sinn beitt aðferðum raunfærnimats til að meta starfsþekkingu nemendanna. FVP vann með Mími-símenntun að undirbúningi og framkvæmd matsins.

Í kjölfar uppsagna starfsmanna hjá nokkrum verslunar-fyrirtækjum síðastliðinn vetur fór FVP í samstarfi við Mími-símenntun og að ósk nokkurra fyrirtækja í skipulagðar heimsóknir þar sem kynnt var ókeypis námsráðgjöf fyrir alla starfsmenn auk þess sem FVP kynnti Starfsmenntasjóð verslunar- og skrifstofufólks og nokkrar af þeim námsleiðum og námskeiðum sem í boði eru og styrktar eru af sjóðnum.

Alls voru yfir 100 vinnustaðir heimsóttir og rætt við á sjötta hundrað manns.

UM HÖFUNDINN

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir er framkvæmdastjóri Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins. Hún hefur B.A.-próf í sálfræði, kennsluréttindi frá HÍ, M.Ed.-próf í kennslufræðum frá Harvard-háskóla í Bandaríkjunum og framhaldsmenntun í fullorðinsfræðslu frá Háskólanum í Linköping í Svíþjóð. Ingibjörg hefur unnið við fullorðinsfræðslu frá 1985 við stjórnun, kennslu og skipulagningu, m.a. hjá Menningar- og fræðslusambandi alþýðu og Tómstundaskólanum. Hún hefur einnig tekið þátt bæði í evrópskum og norrænum samstarfsverkefnum á sviði fullorðinsfræðslu og starfsmenntunar.